

**Denktank
Dagbesteding**

**Van
dagbesteding
tot werk in
Amsterdam**

De Omslag

Voorwoord

Dagbesteding is een oplossing voor veel Amsterdammers. Het biedt perspectief op zinvolle en maatschappelijke participatie en voorkomt terugval, grotere zorgbehoefte of uitsluiting. Voor de gemeente Amsterdam is dagbesteding een belangrijke dienstverlening in de keten van ondersteuning van mensen met een beperking.

De gemeente hanteert sinds 2015 het ‘continuüm van dagbesteding tot werk’ met aanbod voor diverse doelgroepen. Vanuit de praktijk zijn er zorgen over de uitwerking van het huidige beleid, bijvoorbeeld over de drempels voor deelname, de administratief complexe situatie en het gebrek aan doorstroommogelijkheden.

Als participanten van De Omslag hebben we het initiatief genomen om in de vorm van een denktank gezamenlijk te zoeken naar oplossingen. Het resultaat daarvan ligt nu voor u: een rijke hoeveelheid aan ideeën en oplossingen voor knelpunten uit de praktijk van nu, die het realiseren van de visie op de functie dagbesteding in de weg staan.

Opvallend is dat alle betrokken partijen het snel eens werden over de visie. Duidelijk werd ook dat voor de uitwerking van deze visie, een intensievere samenwerking nodig is om in de praktijk tot een goed resultaat te komen. Elkaar raadplegen is niet voldoende.

- ◀ Gemeente en aanbieders zullen niet alleen de inhoud, maar ook elkaars doelstellingen, percepties en belangen bespreekbaar moeten maken. Voor deze samenwerking geeft dit boek uitgangspunten mee en een inhoudelijke agenda.

De meerwaarde van een dergelijk samenwerkingsproces hebben we mogen ervaren in de ‘denktank Wmo dagbesteding’. Hoewel het ons niet is gelukt om een nieuwe en betere term voor dagbesteding te vinden, droeg de uitwisseling enorm bij tot het vinden van gezamenlijke oplossingen. De uitgangspunten voor samenwerking en de inhoudelijke ontwikkelagenda vormen het belangrijkste resultaat van dit bijzondere proces. Wat ons betreft mag een concrete vervolgstap nu niet ontbreken in de gemeente Amsterdam.

Hierbij willen wij graag alle betrokkenen bedanken voor het mogelijk maken van dit proces en het delen van hun kennis, hun enorme inzet en tijdsinvestering.

Corine van de Burgt, De Omslag

Anita Schaaïj, HVO-Querido

Hans Wijnands, De Regenboog Groep

Gerda van der Meer, Cordaan

Anja Hommel, Cordaan

Rutger van Krimpen, Pantar

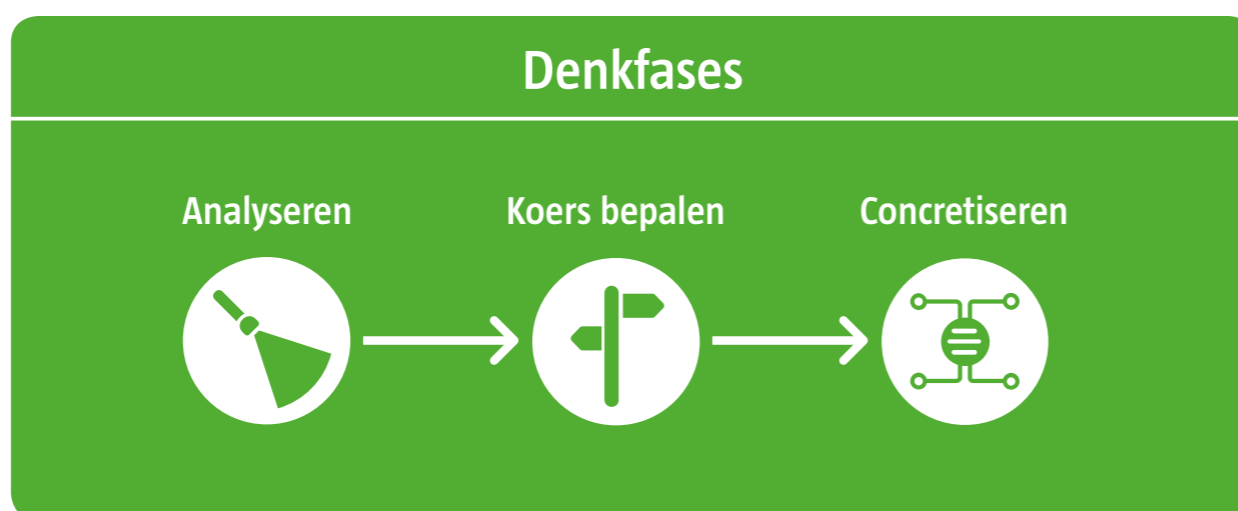
Edo Klein, Roads

Hoe is dit kaartenboek gemaakt?

De toekomst van dagbesteding in Amsterdam is een complex onderwerp met grote maatschappelijke relevantie, waarbij diverse belanghebbenden zijn betrokken. Precies het type vraagstuk waarvoor De Argumentenfabriek bestaat. Om het nadenken over een dergelijk complex onderwerp behapbaar te maken, werkt De Argumentenfabriek altijd stapsgewijs. In deze inleiding beschrijven we de inhoudelijke denkstappen en het proces dat we met De Omslag hebben ontworpen, om helder te kunnen nadenken over dagbesteding.

Inhoudelijke denkstappen

De inhoud kent vijf denkstappen, met een centrale vraag bij elke stap. Uitgangspunt zijn de fases Analyseren, Koers bepalen en Concretiseren, zoals hieronder gevisualiseerd.

De eerste stap is het analyseren van de omgeving: wat zijn de relevante trends en factoren bij het nadenken over de toekomst van dagbesteding in Amsterdam? Zo ontstaat een helder beeld van de belangrijkste ontwikkelingen die de toekomst van dagbesteding beïnvloeden.

Stap 2 is het bepalen van de koers – gegeven de geformuleerde trends en factoren. De vraag is: wat is onze visie op dagbesteding? Deze visie schetst een eindbeeld van wat dagbesteding uiteindelijk zal moeten zijn.

Om dit beeld te concretiseren, is er stap 3. Want als deze visie het gewenste eindbeeld is, uit welke dienstverlening bestaat dagbesteding dan concreet? Wat gaan aanbieders aanbieden? Voor welke doelgroep? En hoe ziet dit aanbod er grofweg uit?

Stap 4 en 5 vormen samen een ‘ontwikkelagenda’, waarbinnen de concretisering wordt voortgezet. Deze ontwikkelagenda is een voorstel voor dit vervolg. Er liggen namelijk nog enkele belangrijke knelpunten voor, om de visie te kunnen realiseren.

De vraag in stap 4 is: wat zijn bij het realiseren van de visie de belangrijkste knelpunten en wat zijn mogelijke oplossingen hiervoor? Deze stap vormt zo de inhoud van de ontwikkelagenda.

Stap 5 gaat over het proces voor het realiseren van de ontwikkelagenda. Het uitgangspunt hierbij is dat aanbieders van dagbesteding en de gemeente Amsterdam (die dagbesteding financiert vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning) gezamenlijk de inhoudelijke knopen uit stap 4 moeten doorhakken. Maar hoe kunnen aanbieders en gemeente samenwerken om de visie op dagbesteding te realiseren? Dit is de vraag in stap 5.

De resultaten van elke stap zijn uitgewerkt op een kaart. Daarom bestaat dit kaartenboek uit vijf kaarten: een Trends- en factorenkaart, Visiekaart, Dienstverleningskaart, Knelpunten- en oplossingskaart en een Samenwerkingskaart.

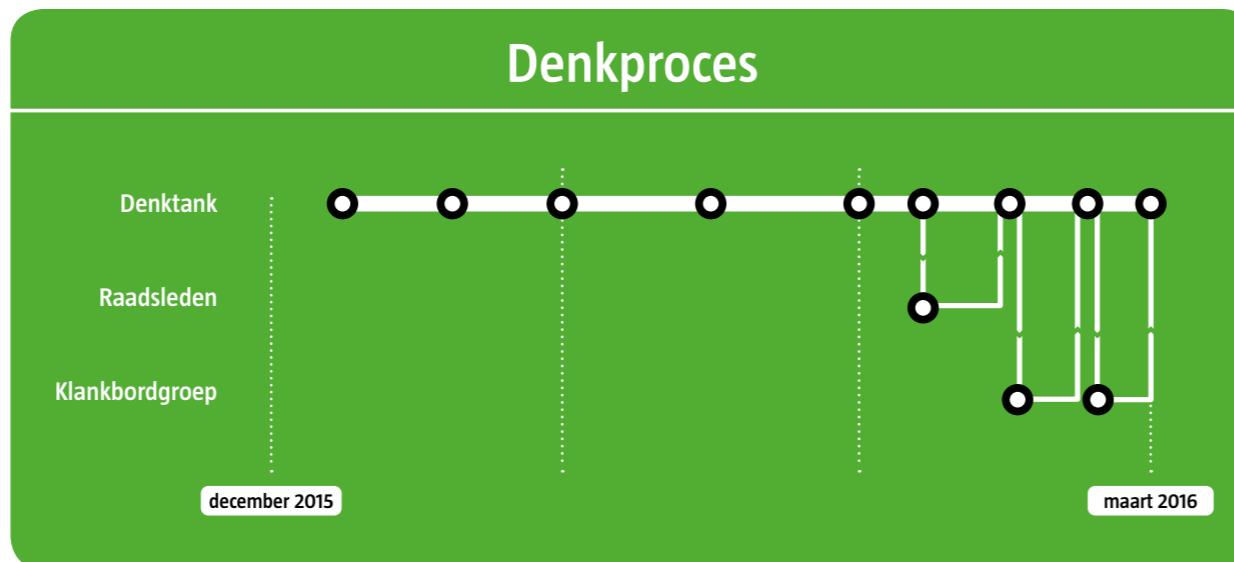
Proces

De denkstappen zijn doorlopen in denksessies met diverse groepen. Een denktank, met deskundigen van aanbieders van dagbesteding en van de gemeente, heeft het meeste denkwerk verricht. Het inhoudelijk resultaat is ook hun verhaal. De denktank is negen keer bij elkaar geweest, van december tot februari 2016. Een klankbordgroep is twee keer bij elkaar gekomen om het denkwerk van de denktank te toetsen en dit te verrijken met aanvullende expertise en perspectieven.

Ter informatie en inspiratie, is een uitwisseling georganiseerd met diverse raadsleden van de gemeente Amsterdam over dagbesteding. Het proces is gevisualiseerd in de afbeelding hieronder.

De Argumentenfabriek begeleidde de denksessies, verwerkte tussentijds de opbrengsten en bewaakte de consistentie van het geheel. In nauw overleg met de denktank en De Omslag zijn de kaarten afgemaakt en gebundeld vorm gegeven tot dit kaartenboek.

Graag bedankt De Argumentenfabriek iedereen die heeft bijgedragen voor de toewijding en het denkwerk.

Daniël Coenen

Ingrid Doude van Troostwijk

De Argumentenfabriek

Toelichting Trends- en factorenkaart

Deze kaart geeft een overzicht van de belangrijkste trends en factoren, die relevant zijn bij het nadenken over de toekomst van dagbesteding in Amsterdam. Wat willen deelnemers? Waaruit bestaat het huidige aanbod? Hoe ziet het beleid van dagbesteding er nu uit?

De kaart laat zien dat Wmo dagbesteding in Amsterdam nu bestaat uit een continuüm, met basisvoorzieningen (op stadsdeelniveau) en algemene- en maatwerkvoorzieningen. Deze zijn erop gericht om mensen in principe de kans te bieden om zo zelfstandig mogelijk te participeren in de maatschappij. Voor de algemene- en maatwerkvoorzieningen zijn 32 hoofdaanbieders en vele onderaannemers actief in de stad. De gemeente bekostigt hen op dit moment per traject voor een deelnemer.

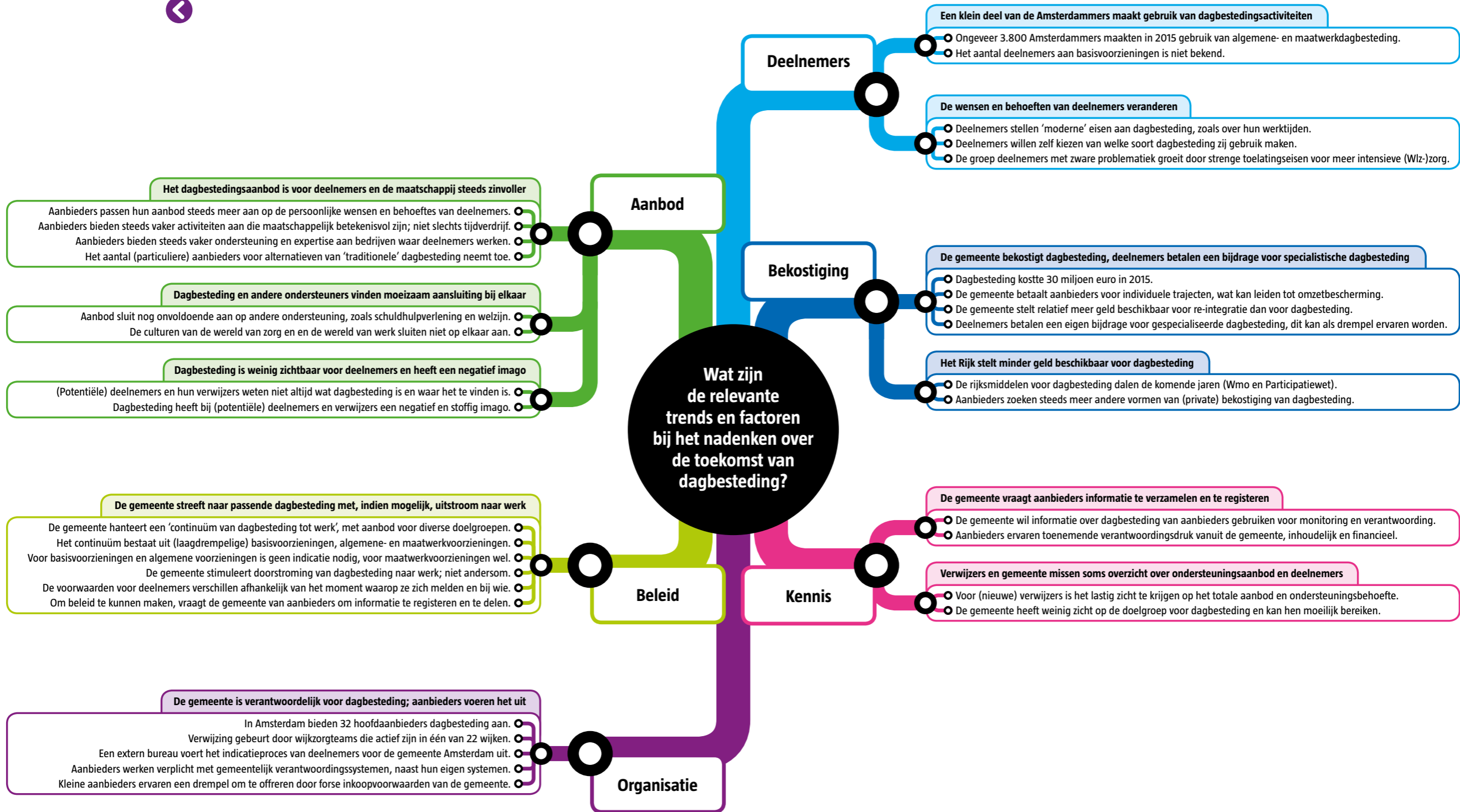
Aanbieders bieden steeds vaker activiteiten aan die maatschappelijk betekenisvol zijn. Het gaat steeds minder om letterlijk ‘dagbesteding’. Maar hiervoor is ook aansluiting nodig bij andere vormen van ondersteuning en dit gaat nog moeizaam.

Om dagbesteding goed te laten werken, is kennis cruciaal. Voor toeleiding, ondersteuning, beleidsontwikkeling en monitoring. Aanbieders en deelnemers ervaren een forse administratielast.

Trends- en factorenkaart

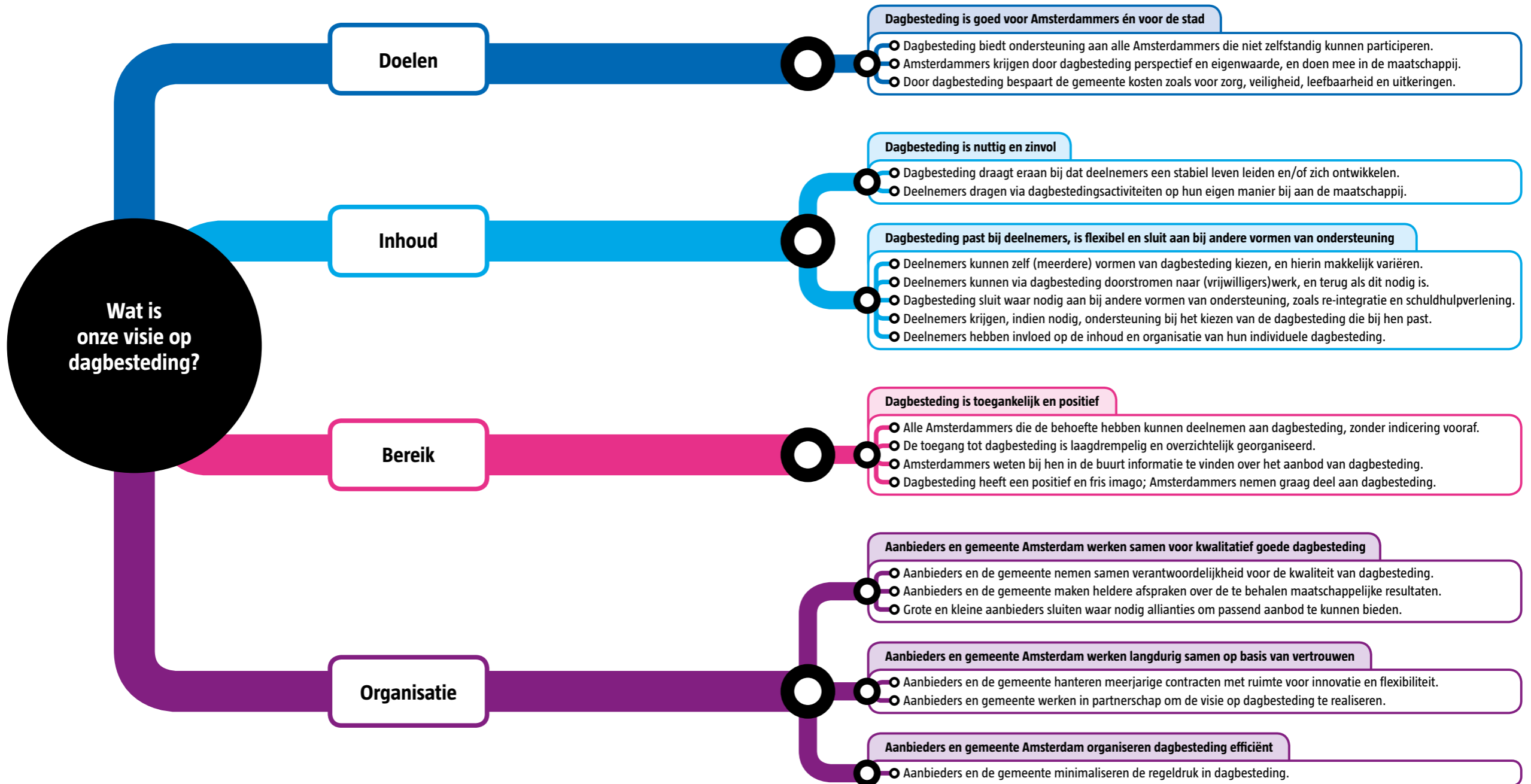
Toelichting Visiekaart

De visie geeft weer hoe de betrokkenen bij dagbesteding willen omgaan met de trends en factoren. Wat is onze visie op dagbesteding, wetende dat deze ontwikkelingen spelen. Een aantal keuzes is gemaakt. Te veel of onnodige registratie? Terugdringen. Doorstroom naar werk? Goed regelen voor wie dit is weggelegd. De hoofdlijn van de visie is duidelijk: dagbesteding moet perspectief en eigenwaarde bieden aan Amsterdammers die niet zelfstandig kunnen participeren. Deelnemers bepalen zelf wat goed is voor hen – eventueel met ondersteuning – maar zonder indicering. Passend aanbod is het kernbegrip, met voldoende keuzevrijheid. Om dit alles te realiseren, werken aanbieders van dagbesteding en de gemeente Amsterdam als partners samen.

Een aantal keuzes is nog niet gemaakt. Dit zijn ‘knelpunten’. Hierover gaat de Knelpunten- en oplossingenkaart.

Visiekaart

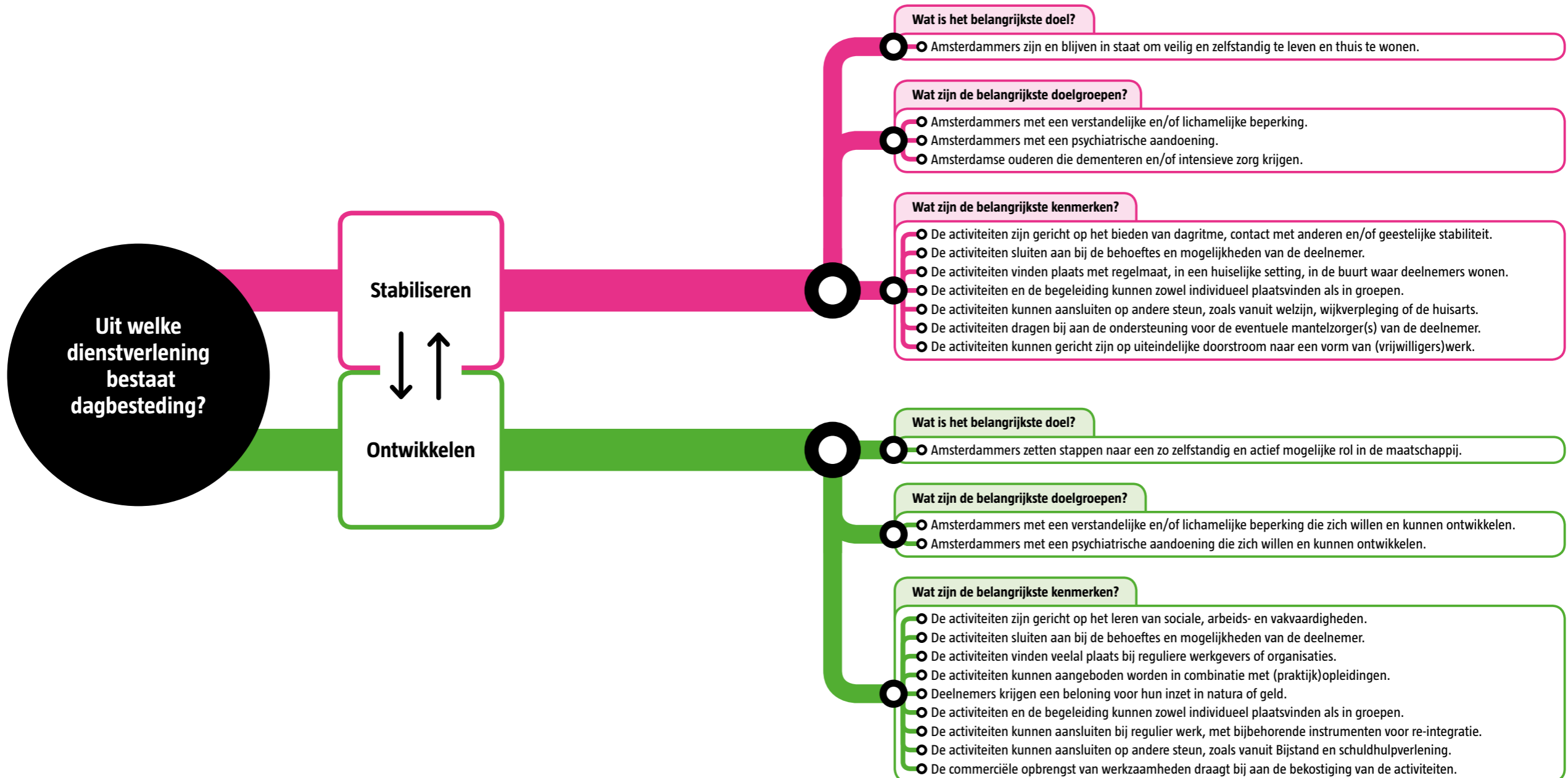

Toelichting Dienstverleningskaart

Om deelnemers daadwerkelijk perspectief en eigenwaarde te kunnen bieden, zijn concrete diensten nodig. Uit welke dienstverlening bestaat dagbesteding? Deze kaart laat zien dat dagbesteding bestaat uit twee varianten. De een gericht op stabiliseren, de ander op ontwikkelen. Stabiliseren is erop gericht dat Amsterdammers zelfstandig kunnen leven en thuis kunnen (blijven) wonen. Ontwikkelen heeft als doel dat Amsterdammers stappen zetten naar een zo zelfstandig en actief mogelijke rol in de maatschappij. Omdat het kan variëren hoe het gaat met mensen en hoe hun situatie is, kunnen deelnemers afwisselend gebruik maken van de twee typen dagbesteding. Ook kunnen zij tegelijkertijd werken aan stabilisatie én ontwikkeling. In lijn met de visie bepalen deelnemers dit in principe zelf.

Dienstverleningskaart

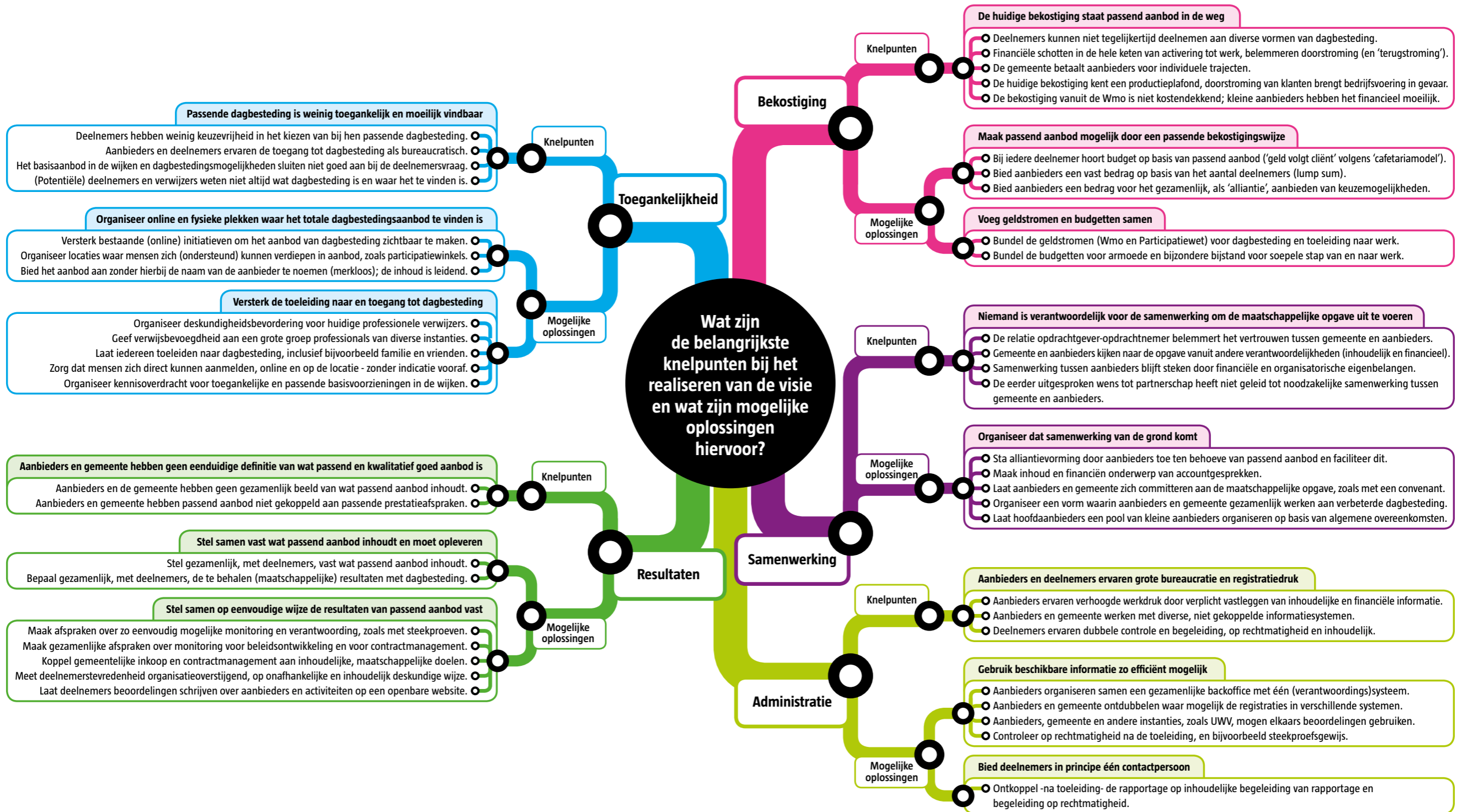

Toelichting Knelpunten- en oplossingenkaart

Om de visie op dagbesteding daadwerkelijk te kunnen realiseren, ligt er nog een aantal belangrijke knelpunten voor. Het gaat om toegang, resultaten, bekostiging, administratie en samenwerking. Deze kaart laat zien welke knelpunten dat zijn en geeft enkele oplossingsuggesties. De suggesties zijn niet altijd consistent met elkaar. De denktank beoogt ook geen volledigheid met deze lijst suggesties, het zijn ideeën en suggesties om met elkaar te onderzoeken. De knelpunten zijn niet vrijblijvend. Hier moet de komende jaren aan gewerkt worden, wil de visie kunnen slagen. De Knelpunten- en oplossingenkaart is de inhoudelijke inzet voor een ontwikkelagenda; het beoogde proces dat hiervoor nodig is, staat op de Samenwerkingskaart.

Knelpunten- en oplossingenkaart

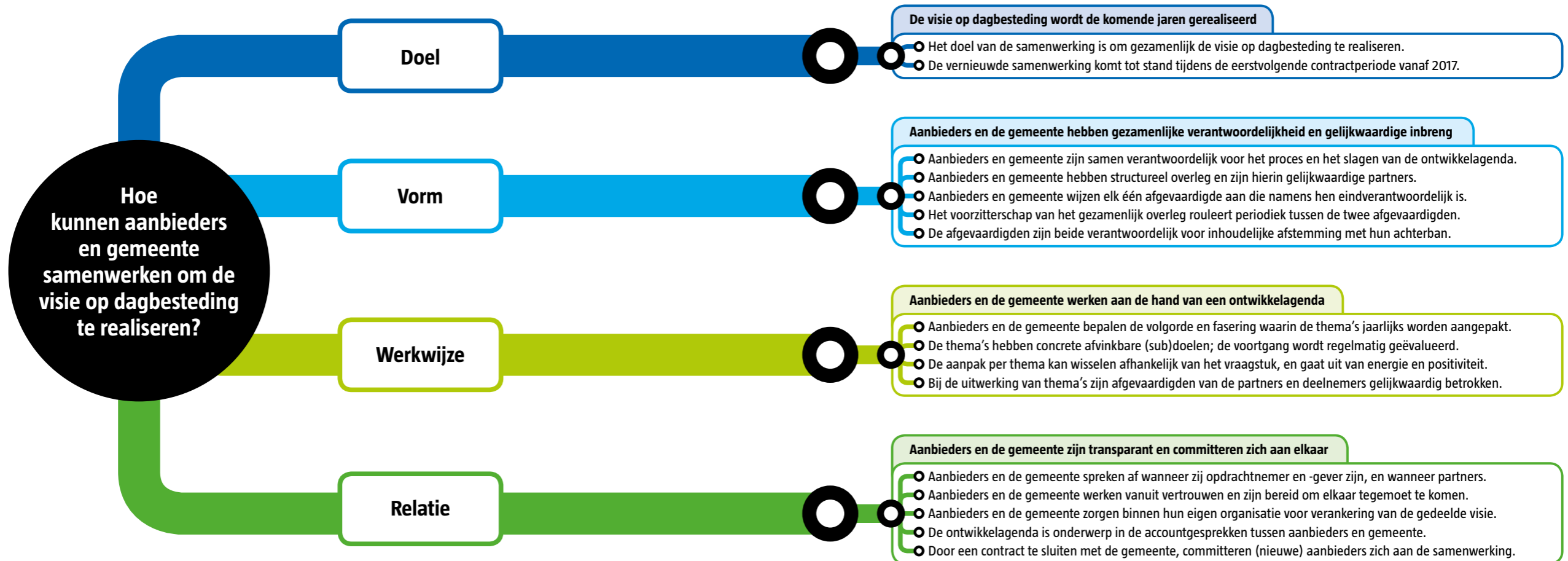
Toelichting Samenwerkingskaart

Om een oplossing te formuleren voor de belangrijkste knelpunten en om zo de visie te realiseren, moet er de komende jaren intensief worden gewerkt. Het uitgangspunt is dat de gemeente Amsterdam en de aanbieders van dagbesteding als partners werken aan deze gezamenlijke maatschappelijke opgave. Deze kaart geeft weer hoe deze samenwerking eruit zou kunnen zien. In elk geval met duidelijke doelen, met gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het proces, gelijkwaardige inbreng en met openheid over ieders belangen en percepties. Het idee is om op deze manier de komende jaren gezamenlijk te werken aan de realisatie van de gedeelde visie op dagbesteding in Amsterdam.

Samenwerkingskaart

Op initiatief van

hvoquerido

opvang, woonbegeleiding en dagactiviteiten

Pantar

Roads

De Regenboog Groep

cordaan

In samenwerking met

**Gemeente
Amsterdam**

RVE Onderwijs Jeugd en Zorg
RVE Participatie

In opdracht van

**de omslag
zinnvolle zaken**

Gemaakt door

De ArgumentenFabriek

maart 2016